

sen & Møller 1982; se også Boll-Johansen 2018), hvorimod vi må forvente, at de unge ikke bruger dialekt som hverdagssprog (Monka in press).

– I Aalborg vil der formentlig være en del nordjyske træk. Hvis der, som Pedersen (2016) foreslår, er tale om en igangværende standardiseringsproces, vil der være flest regionale træk i de ældste informanters sprogbrug. De unge informanter fra Aalborg vil formentlig bruge nogle af de samme nordjyske træk som de unge i Hirtshals (Maegaard & Monka in press).

Litteratur

- Boll-Johansen, Hans (2015) *Danskerpak og Tyskerpak. De danske og de tyske i Sønderjylland – og hvordan vi hver for sig oplevede krigen*. København, Gyldendal.
- Maegaard, Marie & Malene Monka (In press) Patterns of Dialect Use: Language Standardization at Different Rates. Marie Maegaard, Malene Monka, Kristine Køhler Mortensen & Andreas Candefors Stæhr (red.) *Standardization as sociolinguistic change: A transversal study of three traditional dialect areas*. Routledge:41-69.
- Monka, Malene (In press) Southern Jutland: Language Ideology as a means to slow down dialect levelling. Marie Maegaard, Malene Monka, Kristine Køhler Mortensen & Andreas Candefors Stæhr (red.) *Standardization as sociolinguistic change: A transversal study of three traditional dialect areas*. Routledge:70-118.
- Olsen, Karen Marie (1949) Synchronisk beskrivelse af Aabenraa Bymaal *Danske Folkemål* 16:5-66.
- Pedersen, Inge Lise (2016) Talesproget i Ålborg hvordan lyder det egentlig? Er det nordjysk, eller bare jysk. *Danske Talesprog* 17:115-136.
- Rasmussen, Jonna Riishøj & Gitte Mai Møller (1982) *Hva mener du? en holdnings- og sproganeundersøgelse foretaget blandt skoleelever i Vendsyssel og Sønderjylland. Speciale Aalborg Universitetscenter*. Manuskript 355 i Afdeling for Dialektforsknings manuskriptsamling.

Om danske nominelle *sted*-adverbialer

– med udgangspunkt i Barrie & Yoo (2017)¹

Michael Nguyen og Jens Sand Østergaard
Aarhus Universitet

Denne artikel omhandler danske og engelske lokative nominelle adverbialer (NA'er) der ikke altid behøver at blive indledt af en præposition (P), fx *Jeg bor et dejligt sted*. Disse adverbialer har som kerne substantivet *place* i engelsk og substantivet *sted* i dansk. Udgangspunktet for artiklen er Barrie og Yoos (2017) (B&Y) analyse af engelske NA'er. Det centrale i B&Y's analyse er antagelsen af at det kun er nogle nominaler, DP'er, der skal have kasus, hvorimod andre nominaler, NP'er, ikke behøver kasus. DP'er indeholder et determinativ; det gør NP'er ikke. I B&Y's analyse er P obligatorisk ved DP'er; ved NP'er er den optionel. Vi viser at denne distinktion mellem de to typer nominaler ikke afgør om P er til stede i dansk, og foreslår i stedet at det både er stilistiske, syntaktiske og semantiske faktorer der er med til at styre om P er til stede.

¹ Vi vil gerne rette en stor tak til Paul Law for støtte og frugtbar diskussion. Uden ham ville denne artikel ikke se dagens lys. Også tak til Merete Birkelund, Kristoffer Friis Bøegh, Henrik Jørgensen, Cecilie Larsen og Sten Vikner for kommentarer og diskussion. Særlig tak til Lilian Bjerremann for at hjælpe os med at skaffe deltagere til vores grammatikalitetsundersøgelse. Tak til Hannah Jane, Maia McWilliams, Georgina Preston og George Walkden for deres vurderinger af de engelske data og til Morten Auklend for hans vurderinger af de norske data. Også tak til publikummet ved konferencen *Fourth International Conference on Linguistics and Language* i 2018, i hvis rapport Nguyen (2018) blev udgivet. Nærværende artikel er en omarbejdet og revideret version af den artikel. Eventuelle fejl og mangler tager vi naturligvis på vores kappe.

1. Indledning

Denne artikel tager udgangspunkt i Barrie & Yoo (2017 f.), fremover B&Y, som giver en analyse af engelske nominelle adverbialer (NA). Et NA i denne sammenhæng er et nominal som kan fungere som et adverbial, nogle gange med en præposition P, og nogle gange uden. Nominalet er adverbialt fordi det angiver lokationen for hvor en handling eller tilstand finder sted.² NA'er er eksemplificeret i (1) og (2) for engelsk:

(1) The place that John lives (in) is expensive.

(2) Mary has lived (in) many places.

(B&Y:499 f.)

Disse NA'er har nogle interessante egenskaber. For det første skal de indeholde substantivet *place*; det er m.a.o. ikke muligt at erstatte *place* i sådan et NA med et andet substantiv:

(3) The apartment/house/cottage that John lives *(in) is expensive.

(4) Mary has lived *(in) many apartments/ houses/cottages.

(B&Y:499 f.)

For det andet behøver NA'er med substantivet *place* som kerne ikke altid at være indledt af P for at være licenserede, som også vist i (1) og (2). For det tredje, som pointeret af B&Y, er P optionel i *that*-relativsætninger, men obligatorisk i *which*-relativsætninger:

(5) I saw the place (that) John lives (in)

(6) I saw the place which John lives *(in)

(B&Y:504 f.)

Artiklens formål er at komme nærmere de forhold der afgør hvornår P er til stede i tilsvarende NA'er i dansk. Substantivet *sted* ser ud til at være den danske pendant til *place*. Det skyldes at P ikke er obligatorisk i fx *Han bor et dejligt sted* og at *sted* ikke kan erstattes med ethvert

² Verbets valens spiller ingen roller for om et givent element er et adverbial, sådan som vi bruger adverbialbegrebet.

andet substantiv, fx **Han bor en dejlig lokation*. Udgangspunktet for artiklen er B&Y's analyse, og det skal undersøges i hvor høj grad deres analyse kan overføres til dansk.

Et par ord skal lyde om konstruktioner der minder om NA'er, men som vi ikke behandler her. Vi behandler kun *spatiale* NA'er, dvs. NA'er med *sted* og *place* som substantivkerne. Af hensyn til artiklens omfang behandler vi ikke non-spatiale NA'er som fx *I did it (in) my way* eller *(on) which day did they meet?*; se Larson (1985) og Kobayashi (1999). Det er et åbent spørgsmål om analysen i denne artikel kan overføres til andre typer NA'er, men det kræver en mere indgående undersøgelse.

Vi behandler heller ikke de tilfælde hvor P bruges som en aspektuel markør, fx *de byggede (på) huset*, se Durst-Andersen & Herslund (1992). Det vi undersøger, er hvornår P kan/skal udelades når kernen i dens komplement er substantivet *sted*, som i princippet tillader at P kan udelades. I den aspektuelle brug af P spiller substantivet ikke nogen umiddelbar rolle for om P kan udelades. Det samme gælder verber der tager *spatiale* nominaler, men ikke PP'er, fx *bebo* og *rumme*. Disse tilfælde er ikke relevante da vi kun undersøger de sammenhænge hvor der kan siges at være et tvivlsspørgsmål om hvorvidt P skal/kan være til stede.

Resten af denne artikel er struktureret som følger: I afsnit 2 introducerer vi det teoretiske grundlag som B&Y's analyse bygger på. I afsnit 3 skitserer vi B&Y's analyse af *place*-NA'er. I afsnit 4 anvender vi deres analyse på danske NA'er og viser nogle af analysens problemer. I afsnit 5 foreslår vi at der er en række faktorer der gør sig gældende for hvornår NA'er i dansk er licenserede.

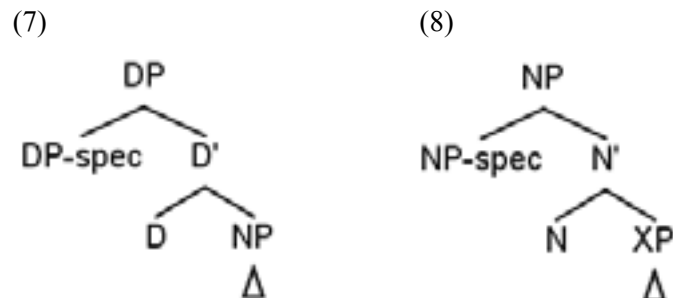
Undervejs gør vi både brug af en kvalitativ korpusundersøgelse og grammatikalitetstests; sidstnævnte omfatter uformelle grammatikalitetstests og en kvantitativ grammatikalitetsundersøgelse.

2. Det teoretiske grundlag for B&Y's analyse

B&Y's analyse bygger på tre rimeligt udbredte antagelser i den generative litteratur: a) forskellen på typer af nominaler, nærmere bestemt de to nominal-typer DP og NP, b) tilskrivning af θ -rolle og kasus til nominaler og c) den såkaldte *raising*-analyse af relativsætninger.

Det rækker her for vidt at gennemgå distinktionen DP-NP, men DP'er kan for nærværende betragtes som et større nominal, i og med

at det indeholder både et determinativ³ og en NP, hvorimod nøgne NP'er er mindre da de ikke indeholder et determinativ.⁴ Når vi omtaler NP'er i det følgende, drejer det sig om nøgne NP'er. DP'er og NP'ers struktur er afbilledet nedenfor:

Hvad angår punkt b), tilskrivning af θ -rolle- og kasus, er det en generel antagelse at et nominal skal have en θ -rolle og en kasus. Det kan, meget simplificeret, få θ -rolle og kasus fra P eller fra verbet. Vi vil her kort skitsere hvordan kasustilskrivning i generativ grammatik fungerer. Et klassisk eksempel på obligatorisk kasustilskrivning fra P er nominalet *the city* i *the Romans' destruction* *(of) *the city* og i *The Romans destroyed the city* (se bl.a. Chomsky 1970:203-204 f.). De to udtryk betyder stort set det samme, så det er ikke semantikken der er årsag til ugrammatikaliteten i det første udtryk. Det er manglen på kasus der gør **the Romans' destruction the city* ugrammatisk. Nominalet *the city* får ikke nogen kasus fordi der ikke er nogen P. Som det vil fremgå, antager B&Y at det kun er nogle nominaler, nemlig NP'er, der har brug for kasus.⁵

Hvad angår punkt c), afledningen af relativsætninger, så antager B&Y den såkaldte *raising*-analyse af relativsætninger, som går tilbage

³ Det er strengt taget ikke kun determinativer der er kerner i DP'er; i D finder man fx også genitiv-s. Således befinder genitiv-s'et i *Peters hat* sig i D og tager *hat* som NP-komplement.

⁴ For flere detaljer henviser vi til Vikner (2014), som er en tilgængelig indføring i forskellene mellem DP og NP.

⁵ Det at nominaler mangler kasus, spiller også en rolle i fx raising og passiv, men det behandler vi ikke her.

til bl.a. Vergnaud (1974) og Kayne (1994). Det centrale i raising-analysen er at substantivet som er kerne for relativsætningen, ikke står i matrikssætningen, men flytter inden for relativsætningen til selvsamme relativsætnings venstre kant. Afledningen foregår på følgende måde (bemærk at determinativet *the* tager relativsætningen CP som sit komplement):

- (9) the [_{CP} he broke it with which hammer]
(Ingen flytningstransformationer endnu)
- (10) the [_{CP} [_{PP} with which hammer]_i he broke it t_i]
(PP-flytning til venstre inden for RC)
- (11) the [_{CP} [_{PP} [_{PP-spec} [hammer]_q]_i with which t_q]_i he broke it t_i]
(Flytning af *hammer* inden for PP'en)
(Efter Kayne 1994:89 f., tilpasset)

Som det vil fremgå, er det en specifik variant af raising-analysen som B&Y antager, nemlig Bianchis analyse fra 1999.

3. Barrie & Yoos (2017) analyse af *place*-adverbialer

Med dette teoretiske apparat og med den empiriske data der er gennemgået i indledningen for øje, rejser der sig tre spørgsmål. Det første spørgsmål er hvordan et NA får kasus hvis der ikke er nogen P til stede der kan tilskrive kasus. Det andet spørgsmål er hvordan NA'er tilskrives θ -roller, da der ikke er nogen P til at tilskrive θ -roller. Det tredje spørgsmål er hvordan P's distribution i *that*- (5) og *which*-relativsætninger (6) skal forklares; i *that*-relativsætninger er den optionel, i *which*-relativsætninger obligatorisk.

B&Y redegør for kontrasten mellem (5) og (6) ved at gøre sig fire antagelser der binder alle ovenstående spørgsmål sammen. Deres første antagelse er at (5) og (6) er afledt ved at nominalet som indeholder kernen *place*, flytter: *Place*-nominalet er genereret i relativsætningen og flytter til venstre inden for relativsætningen (den såkaldte raising-analyse som nævnt ovenfor):

(12) [_{DP} the [_{CP} [_{NP} place]_i [_{CP} [_C that] [_{TP} John [_{VP} lives t_i]]]]]

(13) [_{DP} the [_{CP} [_{NP} place]_j [_{DP} [_D which] t_j]_i [_{CP} [_{TP} John [_{VP} lives [_{PP} in t_i]]]]]]]

(Tilpasset fra B&Y:508)

Deres anden antagelse, som de følger Bianchi (1999) i, er at *that*-relativsætninger er afledt af flytning af en NP, hvorimod *that*-relativsætninger er afledt ved flytning af en DP. Deres tredje antagelse er, efter Emonds (1987), og muligvis også efter Kobayashi (1999), at NA'er kan være inhærent θ-markeret af kernen, dvs. at substantivet *place* har en inhærent θ-rolle LOCATION som det kan tilskrive det NA det er kerne i. Substantivet *place* er så at sige "født" med en θ-rolle i modsætning til almindelige substantiver som fx *apartment*, *house* og *cottage*.

Deres fjerde antagelse er at NP'er ikke behøver kasus; DP'er skal derimod have kasus. Denne antagelse er problematisk; det vil blive vist at ikke alle DP'er skal licenseres ved kasustilskrivning fra P. Det er denne antagelse som vi særligt vil anfægte i det følgende.

Hvis disse antagelser er rigtige, er spørgsmålet om tilskrivning af kasus og θ-rolle løst i (5)/(12) og (6)/(13): I (5)/(12) er det en NP der flytter frem i relativsætningen. Da det er en NP, har den ikke brug for kasus. Desuden behøver nominalet ikke en θ-rolle da kernen *place*, som antaget, har en inhærent θ-rolle, nemlig LOCATION, som tilskrives hele nominalet. Derfor behøver P ikke at være til stede. På den anden side er der i (6)/(13) tale om flytning af en DP, og en DP skal have kasus. Derfor skal P være til stede: Den tilskriver kasus til DP.

Desuden følger det af antagelserne at P er obligatorisk i (3): Der er tale om et nominal som ikke har *place* som kerne; det betyder at nominalet ikke får tilskrevet en inhærent θ-rolle. M.a.o. er der brug for en ekstern θ-rolle-tilskriver, dvs. at P er obligatorisk.

4. Problemer med B&Y's analyse

I B&Y's analyse er det en afgørende antagelse at DP'er har brug for kasus, mens NP'er ikke har brug for kasus. På baggrund af empiriske data viser vi i dette afsnit at der er flere måder hvorpå NA'er kan licenseres i dansk, hvor distinktionen DP-NP ikke er (direkte) relevant.

4.1 Kvantorer som licensorer

Kvantorer tillader NA'er at forekomme uden at P er til stede i (14) og (15):⁶

(14) Peter bor ***(flere/mange/ti) steder**.

(15) Mens lønmodtagerne strejkede for at få mere tid, må kommuner og daginstitutioner ***(mange) steder** presse på eller stille en belønning i udsigt for at få forældrene til at holde fri.

((15) er tilpasset fra KorpusDK)

Det tyder altså på at kvantorer kan licensere NA'er som alternativ til P, se også Kobayashi (1999:354 f.) og McCawley (1988:588–589 f.). Ganske vist skriver B&Y: "One environment where BNAs [= Bare Nominal Adjuncts; NA'er uden præposition – MN] are licit is following quantifiers" (B&Y 2017 fn. 4:503 f.). Problemet er at hvis kvantificerede nominaler rent faktisk er DP'er (det er diskutabelt), modsiges det B&Y's antagelse om at alle DP'er har brug for kasus.

Bemærk at de kvantificerede NA'er i (14) og (15) sandsynligvis ikke er NP'er. Kvantorer antages normalt for at være kerne i kvantificerede nominaler således at kvantoren tager en NP som sit komplement (se fx Shlonsky 1991).

4.2 Konteksten som licensbetingelse

På samme måde er følgende danske data interessante fordi NA'et her ikke behøver en P. Verberne adskiller sig mht. om de tager adverbialet som valensled, men grammatikaliteten forekommer at være nogenlunde den samme uanset verbum:

⁶ Notationen angiver at det der står i parentes, er obligatorisk. I disse tilfælde er kvantoren obligatorisk til stede.

(16) ? Jeg bor / sover / sidder et sted.

(16) lyder muligvis unaturlig uden kontekst, men i en kontekst som i (17) er sætningerne rimeligt velformede:

(17) Jeg bor / sover / sidder et sted, men jeg siger ikke, hvor det er henne.

Det er uklart hvorfor (16) kun er degraderet, og hvorfor (17) forekommer mere velformet (det kan skyldes den ekstra information fra konteksten). I B&Y's analyse vi ville forvente at de havde samme grammatiske status uanset om *et sted* er en DP eller en NP. I begge tilfælde er *et sted* af den samme kategori, og derfor burde begge sætninger have samme grammatiske status.

Bemærk at (17) i sig selv kun er lidt problematisk for B&Y's distinktion mellem DP og NP da *et* kunne analyseres som et numerale i kernen Num. Denne kerneposition er lavere end D, men højere end N (Wood & Vikner 2013:530 f.), og rummer også trykløst *et*. Dermed er hele nominalet NumP mindre end en DP. Hvis det kun er DP'er (og ikke mindre nominaler) der har brug for kasus, så er det klart hvorfor NA'et i (17) ikke har brug for P.

4.3 Ingen licensering fra kvantor eller kontekst

I de foregående underafsnit har vi foreslået at der kan være alternative måder hvorpå NA'er kan licenseres, dvs. via kvantificering og kontekstuel information. I dette afsnit viser vi det nogle gange er endnu mindre klart hvad det er der licenserer NA'er. Disse data er endnu mere problematiske for B&Y da de i nogle tilfælde involverer DP'er, der i deres analyse har brug for en P. Dette stemmer ikke overens med de empiriske data. Se først på følgende sætninger:

(18) Erik bor / sover / sidder ___ [_{DP} det rigtige sted]

(19) % Erik bor / sover / sidder **på** [_{DP} det rigtige sted]

Sætningerne ovenfor viser at de pågældende DP'er ikke har brug for P (18) eller er ugrammatiske med P for nogle modersmåltalende (19) (for flere detaljer, se afsnit 5.3). Disse eksempler er et problem for B&Y's analyse. *Det rigtige sted* er en klar DP (fordi den indeholder et determinativ). DP'en er dog ikke licenseret af kasustilskrivning fra P.⁷ (18) er således et modeksempel på deres analyse. Desuden er det problematisk for B&Y's analyse da ikke alle modersmåltalende er enige om at (19) er grammatisk. *Det rigtige sted* er en entydig DP i (19), og P's tilstedeværelse bør ikke have en degraderende effekt overhovedet.

Der er mindst to yderligere sammenhænge hvor NA-DP'er ikke behøver P, nemlig i almindelige *hv*-spørgsmål og i *hvad for*-split-konstruktioner (dette svarer til den mere velkendte tyske *was für*-split-konstruktion):

(20) Hvilket sted bor han (?? / * på)?

(21) Hvad er det for et sted han bor (? på)?

(Nguyen 2018b:151 f.)

I disse sammenhænge antages det at *hv*-ordet er i determinativpositionen D. Hvad angår *hvad for*-split-konstruktioner, betragtes *for* almindeligvis ikke som en kasustilskriver, se fx Blümel (2012:108), som angiver det ugrammatiske eksempel **Mit was für einen Typen ist die unterwegs?* 'Hvilken fyr er hun undervejs med?', hvor *einen Typen* ikke kan tilskrives akkusativ fra *für* (som ellers tilskriver akkusativ i almindelige præpositionelle sammenhænge). DP-NA'erne ovenfor er således licenseret uden kasus – i modstrid med B&Y's antagelse.

4.4 Foreløbigt resume

Underafsnittene 4.1-4.3 har kritiseret B&Y's antagelse om at DP'er har brug for kasus fra P, mens NP ikke gør det. Antagelsen udfordres af eksemplerne i dette afsnit:

a) Kvantorer kan licensere NA'er, se (14) og (15).

b) Konteksten kan licensere NA'er; se (16) versus (17).

c) Ingen klar licensering af DP-formede NA'er, se (18), (20) og (21).

⁷ Se også Taraldsen (2017) der hævder at der ikke er nogen usynlig P.

5. Præpositionens tilstedeværelse i danske NA'er

I det foregående afsnit tilbageviste vi B&Y's antagelse om at DP'er har brug for kasus, mens NP ikke gør det. I dette afsnit foreslår vi i stedet at det er stilistiske, syntaktiske og semantiske faktorer der afgør P's fravær/tilstedeværelse. Bemærk at disse faktorer kan stå i konflikt med hinanden. I sådan et scenarium ser det ud til at det er de syntaktiske faktorer der bestemmer om P skal være til stede.

I det følgende baserer vi vores påstande om grammatikalitet på korpusdata i KorpusDK og grammatikalitetsvurderinger, hvoraf nogle af grammatikalitetsvurderingerne stammer fra en grammatikalitetsundersøgelse.

Korpusundersøgelsen er udelukkende kvalitativ. Metoden er simpel og omstændelig: For det første søgte vi på lemmaet *sted* og forsøgte at finde mønstre i hvornår P er til stede. Her gik vi samtlige eksempler igennem. For det andet søgte vi på strenge med visse adjektiver der står attributivt til *sted* (se afsnit 5.3).

I den kvantitative grammatikalitetsundersøgelse blev talere bedt om at bedømme hvor gode 73 sætninger er på 1 til 7 på en Likert-skala, hvor 1 er *helt dårlig*, og 7 betyder *helt god*.⁸ Sætningerne bestod af en række minimalparsætninger som skulle teste P's tilstedeværelse/fravær ved bl.a. forskellige verber, adjektiver, artikler og sætningstyper. I og med at der var mange sætninger som varierede over én variabel, tillod vi os at lade deltagerne bedømme så stort et antal sætninger. I bagklogskabens lys var antallet i overkant, så de konklusioner der drages på baggrund af undersøgelsen, skal tages med forbehold. Til undersøgelsen blev en Google Form-skabelon brugt. 162 personer deltog i undersøgelsen. De gennemsnitlige grammatikalitetsværdier (GGV) for en række udvalgte eksempler angives i det følgende.

For at vurdere hvilke sætningskonstruktioner der har lignende grammatikalitetsvurderinger, har vi anvendt en statistisk test af de enkelte sætningspar i programmet R. For at undersøge hvilke sætningspar der er signifikant forskellige fra hinanden, har vi anvendt

⁸ Det ville række for vidt at forklare deltagerne, hvoraf en stor del er non-lingvister, om de skal vurdere grammatikalitet eller acceptabilitet. Det er klart at *god* desværre kun er en tilnærmelse af disse koncepter.

en uparret Welch-t-test med to stikprøver for at tage højde for variansen i forsøgsdeltagerens grammatikalitetsvurderinger. For at sammenligne hvilke grammatikalitetsvurderinger der med rimelighed kan siges at være korrelerede, har vi dertil anvendt en anden statistisk test med Pearsons korrelationskoefficient (r). Denne angiver den lineære korrelationssammenhæng mellem to variable som en positiv eller en negativ værdi imellem -1 og +1. Hvis korrelationskoefficienten nærmer sig en af disse ydre ekstremer (enten -1 eller +1), er det evidens for at der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem disse to variable, altså at det er sandsynligt at deltagerne har givet en lignende grammatikalitetsvurdering af de sætningspar som sammenlignes. Hvis denne værdi derimod ikke er væsentligt forskelligt fra 0, betyder det at der ikke er nogen signifikant sammenhæng mellem de to variable. I det følgende beskriver vi sammenhængen mellem de enkelte sætningspar med henvisning til deres korrelationskoefficient (r) og med henvisning til sammenhængens signifikans udtrykt vha. en p -værdi.

5.1 Stilistiske faktorer

En forskel mellem konstruktionen med P og uden P er at konstruktionen med P er mere almindeligt forekommende i formelle eller litterære registre. Konstruktionen uden P har ikke den samme formelle eller poetiske tone (se også Quirk et al. 1985:693-694):

- (22) De førte jeres fædre ud af Egypten og lod dem leve **på dette sted**
- (23) Og der var engang en kvinde, der boede **på et ensomt sted** nær ved havet
- (24) Her bor slægter, som har boet **på dette sted** i generationer [...]
- (25) Det oprindelige hus, hvori digteren levede, har ligget **på dette sted** i gaden.

(Alle eksempler er fra KorpusDK)

(22) er en passage fra en oversættelse af Bibelen fra 1992. (23) er fra et fiktivt værk med en særlig litterær, poetisk stil. (24) og (25) er fra avisartikler, som har en særlig formel, skildrende stil.

5.2 Syntaktiske faktorer

Selvom der kan være stor variation i forsøgsdeltagernes vurdering af de grammatiske strukturer, er der mindst to syntaktiske sammenhænge hvor det ser ud til at tilstedeværelsen af P gør sætningerne bedre:⁹ (i) når den bestemte artikel *-et* er et suffiks til *sted*, som i (26) og (27)¹⁰, og (ii) når D udfyldes af et possessivt pronomen, som i (28), hvor grammatikalitetsvurderingerne til sætningerne med og uden *på* er signifikant forskellige ($t(200)=19.15$, $p<0.001$), eller et genitiv-*s*, som i (29), hvor vurderingerne af sætningerne med og uden *på* ligeledes er signifikante forskellige ($t(253)=18.62$, $p<0.001$); sammenhold dette med GGV-værdierne.

(26) * Sascha har arbejdet otte måneder stedet.

(27) [...] Sascha har arbejdet otte måneder på stedet [...]

((27) er fra KorpusDK)

(28) Erik bor * (på) hendes sted.

(med *på*: GGV = 4,68; uden *på*: GGV = 1,31)

(29) Erik bor * (på) Viggos sted.

(med *på*: GGV = 4,91; uden *på*: GGV = 1,53)

De kontekster hvor enten et genitiv-*s* eller et possessivt pronomen står i D, er uproblematisk for B&Y's analyse fordi P er obligatorisk i disse tilfælde. Med hensyn til suffikset *-et* (og for den sags skyld også det possessive pronomen og genitiv-*s*) er det muligt at indvende at det ikke er på grund af tilstedeværelsen af suffikset der gør at P er obligatorisk, men at nominalet mangler noget semantisk modifikation

⁹ Det er klart at der er et generelt spørgsmål om hvorvidt ét belagt autentisk modeksempel ville være nok til at falsificere en given generalisering. Dette er ikke nemt at svare på, men til hjælp kan man udsætte sine informanter for dette modeksempel. Man kan heller ikke slutte at en given konstruktion er ugrammatisk hvis den ikke findes i et korpus, da korpuset altid er begrænset. Disse forhold skal man altid have i mente.

¹⁰ Det følgende eksempel fra KorpusDK synes at være et modeksempel på denne generalisering:

(i) Teksten leder **sine steder** tanken hen på et referat fra en generalforsamling

Da det ikke er muligt at erstatte det reflektive possessive pronomen med noget andet possessivt pronomen eller at ændre nominalet til singularis *sit sted*, kan man i dette tilfælde muligvis betragte for *sine steder* som et idiom.

for at være licenseret. Denne indsigelse ville bygge på at en vis tyngde i semantisk modifikation kan licensere NA'er, fx *he lives in the *(right) place* (se Kobayashi 1999:354 f. og McCawley 1987:588-589 f.). I (26) er der ingen semantisk tyngde til at licensere NA'er, og det er derfor, ifølge denne indsigelse, at P er obligatorisk.

Vi foregriber her denne indsigelse: Det at P er obligatorisk i (26), har ikke noget at gøre med at nominalet ikke er tilstrækkeligt modificeret. *Sted* med bestemt artikel som suffiks kan ikke licenseres ved modifikation alene: P er obligatorisk uanset om nominalet modificeres af en relativsætning eller af en PP:

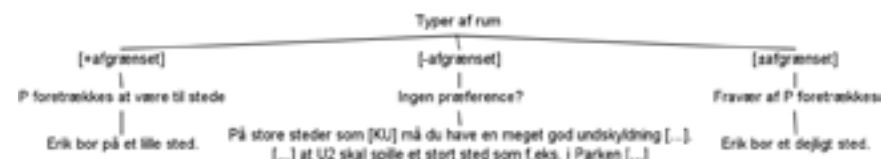
(30) Hun mødte ham *(**på**) **stedet** {jeg besøgte i går}/{ved flodens munding}.

Hvorfor P er obligatorisk når den bestemte artikel er et suffiks, men ikke når den er et frit prænominalt element, som fx i (*på*) det *rigtige sted*, er for nærværende uklart.

5.3 Semantiske faktorer

I de foregående underafsnit, 5.1 og 5.2, viste vi at hvorvidt P er til stede, er styret af stilistiske og syntaktiske faktorer. I dette afsnit viser vi at der kan være en subtil semantisk forskel mellem konstruktionen med og uden P. Denne semantiske forskel handler om hvorvidt NA'et betegner et rum der er (i) afgrænset, (ii) ikke-afgrænset eller (iii) uspecificeret for om det er afgrænset.

Konstruktionen med P tenderer til at blive brugt med et P-komplement der betegner et afgrænset rum. Derimod tenderer konstruktionen uden P til at blive brugt til rum der er uspecificeret for om det er afgrænset. Ved ikke-afgrænsede rum er der muligvis ingen præference for om P er til stede. Dette er illustreret nedenfor:

Det skal bemærkes at det i praksis er svært at skelne imellem hvad der er afgrænset og ikke-afgrænset. Hvad vi antager er afgrænset eller ikke-afgrænset, afhænger af det adjektiv som står attributivt til *sted*-substantivet. Således angiver adjektivet *lille* at det betegnede rum er afgrænset, og dermed er konstruktionen med P mere acceptabel end den uden, jf. træstrukturen ovenfor:

- (31) Erik bor (**på**) et lille sted.
(GGV uden *på* = 4,47; GGV med *på* = 5,22)
- (32) Erik bor (**på**) det lille sted.
(GGV uden *på* = 2,88; GGV med *på* = 4,88)

I (31) er grammatikalitetsvurderingerne til sætningerne med og uden *på* signifikant forskellige ($t(315)=3.03$, $p = 0.002$). Det samme gælder for sætningerne i (32), hvor vurderingerne ligeledes er signifikant forskellige fra hinanden ($t(321)=8.28$, $p<0.001$). Dvs. at der er belæg for at sige at P foretrækkes at være til stede i disse eksempler. Derudover er der i *KorpusDK* 8 relevante eksempler med strengen *små steder*, hvoraf 7 eksempler bruges sammen med P.

Vi undersøger nu ikke-afgrænsede rum, dvs. *sted* med det attributive adjektiv *stor*.¹¹ Data fra *KorpusDK* tyder på at ikke-afgrænsede rum ikke altid kræver at P skal være fraværende. 4 eksempler blev fundet med P, og 2 eksempler uden P; det eneste eksempel med singularis er uden P. Nogle af eksemplerne er angivet nedenfor:

- (33) **På store steder** som Københavns Universitet må du have en meget god undskyldning [...].
- (34) [...] liftkort, som de **store steder** koster omkring 1000 kr. om ugen.
- (35) [...] at U2 skal spille et **stort sted** som f.eks. i Parken [...]

¹¹ Bemærk at det ville være ideelt at sammenligne grammatikalitetsvurderinger på *Erik bor (på) et lille sted* og *Erik bor (på) et stort sted*, men her blev førsteforfatteren ramt af den falske dikotomi mellem afgrænsede rum versus rum der er uspecificerede for om de er afgrænsede. M.a.o. blev kategorierne [-afgrænset] og [+/- afgrænset] fejlagtigt (og ubevidst) slået sammen. Dette er imidlertid et oplagt spørgsmål at rette op på i fremtidig forskning.

Da dataene er sparsomme, og der er brug for kvantificerede grammatikalitetsvurderinger af sætninger som *Erik bor på et stort sted*, vil vi her ikke drage forhastede konklusioner om hvorvidt P skal være til stede når rummet er ikke-afgrænset. I stedet foreslår vi på grundlag af de begrænsede data at der måske ikke er nogen klar præference for om P er til stede.

I de foregående eksempler har rummet enten været afgrænset eller ikke-begrænset. Når rummet er uspecificeret for om det er afgrænset, dvs. de er attribueret med adjektiverne *dejlig*, *varm* og *rigtig* og dermed har trækket [+/- afgrænset], ser det ud til at det er konstruktionen uden P der foretrækkes. (36) med og uden *på* er således signifikant forskellige ($t(172)=12.06$, $p < 0.001$), og det samme gælder for (37) ($t(215)=9.09$, $p<0.001$)

- (36) Erik bor (**på**) et dejligt sted.
(GGV uden *på* = 6,86; GGV med *på* = 4,72)
- (37) Erik bor (**på**) et varmt sted.
(GGV uden *på* = 6,60; GGV med *på* = 4,88)

Sætningerne med P korrelerer generelt med hinanden, og sætningerne uden P korrelerer generelt med hinanden, men sætningerne med P og uden P gør ikke. M.a.o.: Resultaterne viser generelt at det der afgør velformethed, er om P er til stede. Det ser ikke ud til at have noget med verbet at gøre. Se korrelationsværdierne for (36) og (37) i korrelationsmatricen nedenfor.¹²

¹² Tallene i korrelationsmatricen angiver korrelationsværdierne mellem sætningerne. De tomme felter og de lave værdier angiver at de relevante sætninger ikke er korrelerede. Bemærk i øvrigt at *Erik bor et varmt sted* og *Erik bor et dejligt sted* kun er på nippet til at være korrelerede. Det har vi ingen forklaring på.

Det samme billede – at det er tilstedeværelsen af P der afgør en sætnings velformethed – gælder for sætningerne (38)-(43). Sml. således (38) med (41), (39) med (42) og (40) med (43), og se korrelationsmatricen nedenfor:

(38) Erik bor		(GGV = 6,62)
(39) Erik sover ____	[_{DP} det rigtige sted]	(GGV = 6,69)
(40) Erik sidder		(GGV = 6,70)
(41) Erik bor på		(GGV = 5,65)
(42) Erik sover på	[_{DP} det rigtige sted]	(GGV = 5,43)
(43) Erik sidder på		(GGV = 5,78)

Begge korrelationsmatricer viser generelt at sætningerne med P på den ene side og uden P på den anden side ikke korrelerer, uanset hvilket verbum der er tale om. Vi har her brugt positionsverber, men et større udvalg af verber ville absolut være interessant at undersøge og give mere robuste resultater.

De overordnede generaliseringer ser således ud til at være som følgende:

- I. Hvis rummet er afgrænset, foretrækkes det at P er til stede, se (31)-(32).
- II. Hvis rummet er ikke-afgrænset, er det uklart hvilken konstruktion der foretrækkes. I korpusdataene behøver P ikke at være til stede, se (33)-(35). Kvantificerede grammatikalitetsvurderinger af sætninger som *Erik bor (på) et stort sted* mangler dog. Ikke desto mindre foreslår vi på baggrund af de begrænsede data at der måske ikke er nogen præference for om P er til stede.
- III. Hvis rummet er uspecificeret for om det er afgrænset, foretrækkes det at P ikke er til stede, se (36)-(43).

Betragtes generalisering I isoleret, tyder det på at *sted* i dette tilfælde opfører sig som andre almindelige substantiver, fx *lejlighed*: Disse substantiver skal licenseres af P, og de er mere specifikke (dvs. ikke vage) i deres betydninger end *sted* med blot en inhærent LOCATION θ -rolle. M.a.o.: Det er ikke bare et rum der denoteres med sådan et NA, men et rum med en bestemt betydning, nemlig et afgrænset rum, ligesom *lejlighed* betegner en bestemt slags rum. For at NA'et har denne entydige betydning, skal det være styret af P. Dette står i kontrast med *sted* der ikke nødvendigvis styres af P (generalisering II og III): Dens betydning er vag på to måder: Betydningen er vag på den ene måde at der er to fortolkningsmuligheder (i) et rum der er uspecificeret for om det er afgrænset, eller (ii) et ikke-afgrænset rum. Den anden måde betydningen er vag på, er at rummet er uspecificeret for om det er afgrænset.

I en artikel fra 2017 foreslår Taraldsen på lignende vis at der i norsk er to slags *sted*-elementer (eller to anvendelser af ét *sted*-element): Der er et *STED*-element som er usynligt når det står i specifikatorpositionen i lokative PP'er; når det flytter ud af denne position, er det synligt. Det andet *sted*-element er en lokativ modifierator og behøver ikke P (Taraldsen 2017:105 f.). Ifølge Taraldsen er forskellen mellem konstruktionen med og uden P at et NA som styres af P, betegner en "ting" (som Taraldsen formulerer det) som befinder sig inden for et andet rum.¹³ Når P er til stede, etablerer den en relation mellem det rum som *STED* angiver, og det rum som NA'et angiver, dvs. et rum inde i et andet rum. Heroverfor betegner NA'et i konstruktionen uden P blot et eller andet rum. Men Taraldsen uddyber ikke hvad der er den konkrete forskel i betydning mellem på den ene side et rum der er i et andet rum, og på den anden side blot et eller andet rum.

Vores eksempler på de forskellige slags rum korrelerer med Taraldsens distinktion: På den ene side svarer et entydigt afgrænset rum mere

eller mindre til et rum inde i et andet rum. I begge tilfælde anvendes P typisk. På den anden side svarer både et ikke-afgrænset rum og et uspecificeret rum til et rum der ikke er defineret i forhold til et andet rum. På dette punkt adskiller dansk og norsk sig fra hinanden: I dansk er P optionel; i norsk kan den ikke være til stede. Følgende tabel giver et overblik over forskellene i dansk og norsk:

De semantiske distinktioner for danske NA'er	Et afgrænset rum => P foretrækkes at være til stede.	Et rum der er uspecificeret for om det er afgrænset => P foretrækkes ikke at være til stede.	Et ikke-afgrænset rum => Ingen præference?
Taraldsens semantiske distinktioner for norske NA'er	Et rum der er inde i et andet rum => P er obligatorisk til stede.	Et rum der ikke defineres mht. et andet rum => P er obligatorisk ikke til stede.	

6. Sammenfatning

I denne artikel har vi sået tvivl om B&Y's analyse, hvor distinktionen DP versus NP er afgørende for om P er til stede i NA'er. Det ser ud til at der i dansk er en række forskellige faktorer der er med til at styre P's tilstedeværelse. Disse faktorer angår stilistik, syntaks og semantik. Hvis stilen er formel eller litterær, er P typisk til stede; hvis determinativpositionen D er udfyldt af et genitiv-s eller et possessivt pronomen, eller hvis den bestemte artikel er suffiks til *sted*, er P obligatorisk til stede. De semantiske faktorer der afgør om P er til stede, angår det rum som NA'et angiver: om det er afgrænset, ikke-afgrænset og uspecificeret for om det er i afgrænset. I det første tilfælde er der en præference for at P er til stede. I det andet tilfælde er der måske ikke nogen præference. I det tredje tilfælde er der en svag præference for at P ikke er til stede.

¹³ Vores norske informant er uenig i Taraldsens grammatikalitetsvurderinger og ser ud til at afvise alle konstruktioner uden *på*. Mere data og flere grammatikalitetsvurderinger er nødvendige.

Litteratur

- Barrie, Michael & Isaiah Won Ho Yoo (2017) Bare nominal adjuncts. *Linguistic Inquiry* 48:499-512.
- Bianchi, Valentina (1999) *Consequences of Antisymmetry: Headed relative clauses*. Bd. 46. Berlin/New York: Walter de Gruyter.
- Blümel, Andreas (2012) Towards a novel analysis of *was-für*-split. *Proceedings of ConSOLE XIX*:105-123.
- Chomsky, Noam (1970) Remarks on nominalization. R. Jacobs & P. S. Rosenbaum (udg.). *Readings in English Transformational Grammar*. Waltham, Massachusetts: Blaisdell:184-210.
- Durst-Andersen, Per & Michael Herslund (1993) Prepositional objects in Danish. L. Heltoft & Hartmut Haberland. *Proceedings of the Thirteenth Scandinavian Conference of Linguistics*. Roskilde: Roskilde Universitet:93-108.
- Emonds, Joseph E. (1987) The invisible category principle. *Linguistic Inquiry* 18:613-632.
- Hansen, Erik & Lars Heltoft (2011) *Grammatik over det Danske Sprog*. København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
- Kayne, Richard S. (1994) *The Antisymmetry of Syntax*. Cambridge, Massachusetts & London, England: MIT Press.
- Kobayashi, Keiichiro (1999) Another approach to bare-NP adverbials as nominals. *English Linguistics* 16:353-380.
- KorpusDK = <https://ordnet.dk/korpusdk>
- Larson, Richard K. (1985) Bare-NP adverbs. *Linguistic Inquiry* 16:595-621.
- McCawley, James D. (1988) Adverbial NPs: bare or clad in see-through garb? *Language* 64:583-590.
- Nguyen, Michael (2017) *Preposition Stranding under R-movement in Danish*. Aarhus: Aarhus Universitet upubliceret speciale.
- Nguyen, Michael (2018) On Danish bare nominal adjuncts – a reply to Barrie and Yoo. *ICLLS 2018. Fourth International Conference on Linguistics and Language Studies*:143-157. Hongkong: Chartered Institute of Linguists Hong Kong Society, School of General Education and Languages of the Technological and Higher Education Institute of Hong Kong, the Department of English Language and Literature of Hong Kong Shue Yan University, School of Humanities and Languages of the Caritas Institute of Higher Education, and School of Education and Languages of the Open University of Hong Kong. http://docs.wixstatic.com/ugd/2b7f97_12e298eb8c21496eba8c2c05fcf02cc3.pdf (24. august 2018).
- Quirk, Randolph et al. (1985) *A comprehensive grammar of the English language*. Vol. 397. New York: Longman.

- Shlonsky, Ur (1991) Quantifiers as functional heads: A study of quantifier float in Hebrew. *Lingua* 84:159-180.
- Taraldsen, Tarald (2017) Places. Michelle Sheehan & Laura R. Bailey (red.). *Order and structure*. Vol. 2. Berlin: Language Science Press:95-113.
- Vergnaud, Jean-Roger (1974) *French Relative Clauses*. Cambridge, Massachusetts: MIT PhD Thesis.
- Vikner, Sten (2014) Possessorens status inden for nominalgruppen. *Ny Forskning i Grammatik* 21:193-211.
- Wood, Johanna & Sten Vikner (2013) What's to the left of the indefinite article?: Et sådan et spørgsmål er svært at svare på. Simon Borchmann, Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard, Ole Tøgeby & Peter Widell (red.). *Gode Ord er Bedre end Guld. Festskrift til Henrik Jørgensen*. Aarhus: Aarhus Universitet:515-540.